

Benoît Delépine:

Špela Barlič, foto: Maša Pfeifer

»Normalnost ubija.«

Francoski režiser in igralec, ki je s kolegom Gustavom de Kervernom ustvaril nekaj najbolj pikantnih, črnih, politično nekorektnih komedij našega časa. Prestregli smo ga v Ljubljani, kamor je prišel pospremit svoj četrti celovečerec Mammuth (2010), simpatično utrgano predpokojninsko odisejado, v kateri blestita Gérard Depardieu in Isabelle Adjani.

Kar sami? Kje ste pustili zvestega sodelavca Gustava?

Navadno si take obveznosti deliva, ampak včasih mora nekdo tudi čuvati ognjišče. Ker ustvarjava satirično televizijsko serijo *Groland* in poleg tega pripravljava tudi naslednji film, je moral eden ostati doma ...

Režiserskih tandemov v zgodovini filma ni prav veliko, sploh ne takšnih, ki bi se oblikovali na nesorodstveni podlagi in se obdržali tako dolgo. Kako se je sploh začela vajina skupna pot?

Že več let ustvarjam za francosko TV-postajo prej omenjeno serijo in ko smo hoteli iz tedenske oddaje narediti vsakodnevno, smo potrebovali nove avtorje. Gustave je takrat igral v neki zelo zabavni glasbeni oddaji. Povabil sem ga k sodelovanju in skupaj sva začela pisati skeče in nastopati v njih. Med drugim sva napisala tudi scenarij za serijo *Don Quichotte de la Revolution*, v kateri sem jaz igral Don Kihota, on pa Sanča Panso. V njej sva se kot nori anarhist in dostavljavec pic poskušala spopasti s sodobnimi evropskimi multinacionalkami. Navadila sva se sodelovati, in ne da bi se tega sploh dobro zavedala, sva počasi prišla tudi do filma. Ko sva snemala *Aaltro* (2004), sploh nisva vedela, ali bo iz tega nastal kratko-, srednje- ali dolgometražni film ...

Kakšne so prednosti takšnega dela?

Če si sam, potrebuješ veliko več časa, da ugotoviš, da si naredil napako bodisi v scenariju bodisi pri izbiri igralcev ali pri režiji. Če delava skupaj in se eden s čim ne strinja, hitro ugotoviva, da nekaj ni v redu, in tako težave hitreje odpraviva. So režiserji, ki zablokirajo pri določenem filmu in se potem deset let ne premaknejo z mrtve točke. Midva teh težav nimava.

Nameravate v bodoče v stilu rokerjev, ki jim zadiši solo kariera, narediti tudi kak samostojni projekt?

Zakaj pa ne? Enega sem tudi že posnel, in to s prenosnim telefonom. A tudi če bom kdaj snemal sam, bom še naprej snemal tudi skeče in filme z Gustavom, ker imajo najini projekti nek čisto poseben ton in ker obožujem tak način dela.

Če pogledamo samo osrednje like vaših štirih celovečercev, gre vedno za neke vrste obrobneže - invalide, brezposelne, transseksualce, debeluhe ... Zakaj imate tako radi takšne like?

Ker je normalnost depresivna in ker imava tako Gustave kot jaz takšne ljudi rada tudi v resničnem življenju. Tudi če greste v neko neznano mesto, boste prej ali slej končali v kakšnem baru, kjer vas bodo obdajali ljudje, kakršne vidite v najinih filmih.

Še en prepoznaven element vaših filmov so raznorazna prevozna sredstva, od invalidskih vozičkov in traktorjev do motorjev in počitniških prikolic. Aaltra, Louise-Michel in Mammuth so vsi filmi ceste ...

Res, kritiki so nama prav zabičali, da morava naslednjič poiskati zgodbo, v kateri ne bo transporta, in da je z nama konec, če bova posnela še en film ceste ... Če dobro pomislite, je bil prvi film ceste v zgodovini prav Don Kihot, ki gre na pot in srečuje najbolj neverjetne ljudi ... Tako potekajo tudi najina snemanja. Vedno smo na poti in srečujemo nove ljudi in odkrivamo nove igralce, kar je čudovita dogodivščina. Pri naslednjem filmu bova žal cel mesec priklenjena na isti kraj. Še dobro, da ne na studio, ampak vsaj na trgovsko središče.

Kljub temu, da so vajini junaki vedno v gibanju, pa je vajina kamera precej umirjena, statična, mizanscena pa natančno organizirana. Zakaj?

Ker ne marava manipulativnih podob in zame je manipulacija že poigravanje s perspektivami, kot ga implicira kombinacija veliki plan, kontra plan in znova veliki plan ... Zgodbe rada pripovedujeva s preprostimi plani in gledalca v kinu postavlja pred velikansko sliko, v kateri lahko sam izbira, kaj bo gledal. Tako lahko vsak vidi film na svoj način, ne da bi poskušala vplivati nanj z načinom pripovedovanja ali pa recimo z glasbo. Poleg tega se vedno trudiva na film ujeti trenutke spontane igralske magije, ki jih je težko ponoviti. Pogosto delava z ljudmi, ki prvič v življenju stojijo pred kamero, in nemogoče je od njih zahtevati, da isti prizor ponovijo še enkrat, da ga bova midva lahko posnela pod malo drugačnim kotom ... Pravi čudež je že to, da jim je uspelo dobro odigrati enkrat! Takšen slog tudi zelo pospeši in poceni snemanje, kar za naju pomeni več svobode in manj ukvarjanja s pridobivanjem finančnih sredstev.

Navadno delate z naturščiki, v Mammuthu pa ste uporabili ne samo eno, ampak celo dve francoski zvezdi ...

Lepo ste podrli teorijo, ki sem jo pravkar napletel ... Ampak v principu je delo z naturščiki in s profesionalnimi igralci podobno. Ravno tako je bilo treba vzpostaviti zaupanje in ujeti čaroben igralski moment pri Gérardu kot pri manj izkušenih igralcih. Če naturščiki kamere niso vajeni, potem lahko rečemo, da je je Depardieu vaju preveč. Midva pa se vedno trudiva ujeti povsem naravne trenutke.

Je to težko doseči?

Težko in hkrati povsem enostavno. Če dam za primer prizor iz *Mammutha*, kjer sta Gérard in Isabelle na avtobusni postaji sredi ničesar in si on zastavlja vprašanja glede svojih težav, ona pa na ta vprašanja odgovarja in ga vzpodbuja ... Ta prizor je bil posnet na avtobusni postaji v bližini mojega doma, na deželi, navzočih je bilo le kakih deset ljudi. Bila je noč, ljudem iz bližnjih hiš se je vse skupaj zdelo zelo čudno, ker niso bili prepričani, ali so to, kar vidijo, pravi igralci ... Onadva pa sta bila prav v tej situaciji končno povsem normalna in sproščena. V bližini ni bilo novinarjev, velikih snemalnih ekip in luči, nobenega pritiska ... Igrala sta preprosto, kot bi bila nekje s prijatelji.

Aaltra

Ste Mammutha že pisali z Depardieujem v mislih?

Te vloge ne bi mogel odigrati nihče drug. Če je Gérard ne bi hotel sprejeti, bi z Gustavom raje posnela kakšen drug film, zato sva ga obiskala, še preden sva začela pisati scenarij, in mu predstavila zamisel. Če bi naju zavrnil, sploh ne bi začela pisati. Vedela sva, da je ravnokar dopolnil šestdeset let, kar je čas upokojevanja, in vedela sva, da je nor na motorje. Serge enostavno ni mogel biti nihče drug kot on.

Je bilo s takšnim zvezdnikom težje delati kot običajno?

Sploh ne. Mislila sva, da bova imela z njim težave, ker slovi kot prava zgaga ... Že samo njegova pojava je imponantna in na prizorišču snemanja se vse vrtilo okrog njega, on pa klati neumnosti. Pričakovala sva težave, a mu je bil scenarij neznansko všeč in ga je spomnil na očeta, v katerega se je transformiral ... Snemanje je bilo že od prvega dne nekaj posebnega. Kot ponavadi smo tudi tokrat snemali kronološko in začeli smo v industrijski klavnici. Prizor smo posneli v pravi klavnici s pravimi klavniškimi delavci. Občutek je bil vseskozi zelo avtentičen.

Prva dva filma sta bila črno-bela, sledila pa sta dva barvna. Zdi se, da se od nadrealizma vedno bolj spuščate proti realizmu in od bolj hermetičnih pripovednih načinov k bolj klasičnim ...

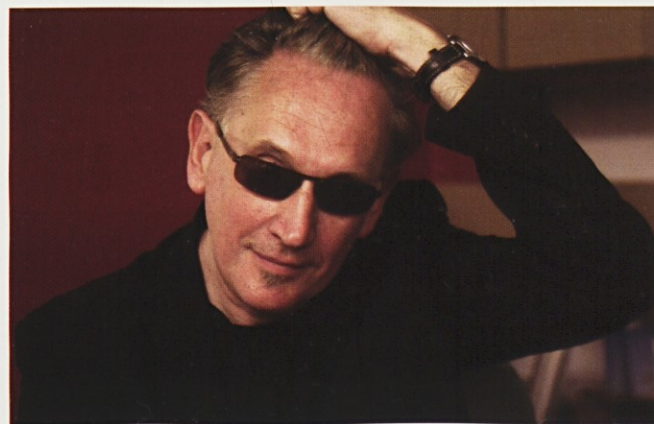
Vsak najin film ima poseben značaj. Črno-beli film se navezuje neposredno na poezijo in nadrealizem. *Louise-Michel* je bil družbenokritičen film in mu črno-bela estetika ni pristajala. Vsebinsko neizprosnost in surovost sva ublažila tako, da sva snemala na super 16mm. Za določene estetske rešitve pa sva imela tudi ekonomske razloge. Pri snemanju sva uporabila tanek, rahlo rjavkast filter, zato nisva potrebovala tako močne maske in ekipa je bila manjša. Izdajam že poklicne skrivnosti ... S preprostim filtrom na kameri je mogoče prihraniti dve delovni mesti. Film je ena sama, velika skrivnost!

Kaj pa digitalna tehnologija?

Ne marava preveč natančne in ostre slike, kakršno dobimo z digitalno kamero. Preveč je stvarna ... V taki sliki ni nič skrivnostnega, samo še ubijajoča realnost.

Kakšen trak sta uporabila pri Mammuthu?

Mammuth je film o nostalgiji, o človeku, ki se sooča s svojo

Benoît Delépine

Mammuth

preteklostjo in prejšnjimi službami. Zato sva izbrskala filmski trak, ki ga danes praktično ni več. To je t. i. obrnljiva super 16-ka, ki so jo v 60. letih uporabljali za snemanje poročil. Z njo smo dobili malo bolj zrnato, neostro sliko, ki nosi več emocij in vzbuja občutek nostalgije. Snemati na ta trak je bilo zapleteno, ker je njegova uporaba zelo zahtevna. Če je svetlobe le malo premalo, ni več mogoče snemati, zato sva morala za nočne prizore uporabiti drug trak.

Vmes pa se najde tudi super osmička ...

Super osmička je uporabljena v prizorih, kjer Isabelle kot tragično preminula ljubica opazuje svojo nekdanjo ljubezen. Te prizore je največkrat posnela kar sama.

Bosta tudi pri naslednjem filmu uporabila kakšen poseben tehnični trik?

Vsi nama prigovarjajo, naj uporabiva digitalno kamero, a se ne dava in sva tudi za naslednji film našla nekaj posebnega. Uporabila bova 35-milimetrski film, toda ne navadnega, ampak takega z dvema namesto štirih perforacij. Snemati hočeva v cinemascopeu, kar pomeni nizko in dolgo sliko, zato bodo filmski trakovi dvakrat lažji in škatle za isto minutažo filma dvakrat manjše. Na ta način bova spet dobila ne tako zelo ostro, ampak bolj živo sliko z več kemije, nekaj podobnega temu, kar ste videli v *Aaltri*, ki je bila posneta v črno-belem cinemascopeu super 16mm.

Vaši filmi so nenavadni tudi zato, ker so absurdni in nadrealistični, po drugi strani pa družbeno angažirani ... Se vam zdi, da je skozi malo bolj abstraktno formo lažje oziroma bolj učinkovito opozoriti na družbene probleme kot pa skozi radikalen naturalizem?

Ni nujno. Brata Dardenne recimo snemata čudovite filme, čeprav vseskozi ostajata zavezana absolutnemu realizmu. Midva imava le drugačen slog. V ljubljanski Kinoteki pravkar poteka retrospektiva filmov Charlieja Chaplina, ki je bil v svojem obdobju največji mojster prikazovanja družbenih razmer in je svoj čas prikazal z neverjetnim humorjem, hkrati pa tudi zelo resno ...

Kaj bo tema filma, ki ga trenutno pripravljata z Gustavom?

Tema prihodnjega filma je revolucija, pripoveduje pa o dveh izgubljenih, ki poskušata v Franciji izpeljati podobno revolucijo, kot se je zgodila v Tuniziji. A nista najbolj uspešna. Glavno vlogo bo tokrat odigral Benoît Poelvoorde, ki je igral serijskega morilca v filmu *Zgodilo se je čisto blizu vas* (*C'est arrivé près de chez vous*, 1992), v *Mammuthu* pa je bil zbiralec kovin na plaži. Igral bo starega punkerja s psom. Veste, kaj mislim s tem?

Pravzaprav ne ...

Mislim na punkerje, ki imajo vedno s sabo pse, zato da jih policisti ne morejo peljati na postajo, ker je na francoske policijske postaje psom vstop prepovedan ...

(Za prevajanje se zahvaljujemo Barbari Mueller.)